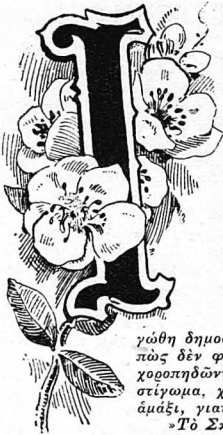

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

Η ΠΑΙΔΙΚΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΕΡΡΙΚΟΥ ΊΨΕΝ

(“Όπως την αφηγείται ο ίδιος”)

Β'. ΔΟΥ σήμερα το δεύτερο μέρος της τόσο ενδιαφερόντης βιογραφίας του μεγάλου Νορβηγού δραματογράφου Έρρικου Ίψεν.

Στό προηγούμενο φύλλο ο Ίψεν περιέγραφε, εκτός των άλλων, το δεσποτισμό και το φρενοκομείο της μητρικής πόλεως Σβίεν, στην οποία κατοικούσε όταν ήταν πάλι μικρός.

«Στην αίθουσα του φρενοκομείου, συνεζήει στην αυτοβιογραφία του ο Ίψεν, εκατέτιτο άλλοτε ένας άπαισιος κακούργος, ο οποίος καταδικάστηκε να σφραγιστεί με πυρακτωμένη σφραγίδα. Έπισης ένας άλλος Νορβηγός εγκληματίας συνελήφθη και κλειστηκε εκεί μέσα για όλη του τη ζωή, αφού προηγουμένως έμαστιγόθη δημοσία. Ό τελευταίος αυτός, για να δείξη πως δεν φοβάται, πήγε στον τάφο του μαργαριού χοροπηδώντας, αλλά στο γυρισμό του, μετά το ματιώμα, χρείστηκε να τον βάλουν μέσα σ' ένα άμαξι, γιατί δεν βριστόταν στα πόδια του...»

Τό Σβίεν κατά την παιδική του ηλικία ήταν μια ζωηρή και χαρούμενη πόλι. Κατοικούσαν εκεί πολλές οικογένειες επιφανών και πλουσίων, ή όποιες συνέδεσαν ή μία την άλλη σέ γού-

πολλά μεταξύ τους και προσκαλούσαν ματα, σέ χορούς, σέ συναυλίες, όχι μόνο τό χειμώνα, αλλά και τό καλοκαίρι.

Έκτός τούτου περνούσαν από κει τακτικά περιηγητές και ταξειδίωτες και όταν δεν ήπνεχε κατάλληλο ξενοδοχείο κατέλυαν σέ οπία φιλικά. Έμεις π.χ. είχαμε πάντα ξενούς στο σπίτι μας και την ήμέρα των Χριστουγέννων και της πρωτοχρονιάς τό τραπέζι μας έμενε στρωμένο από τό πρωί ως τό βράδι.

Τό πανηγύρι της πόλεως μας γινόταν τό Φεβρουάριο και για μās τό παιδιά ήταν ή μεγαλύτερη χαρά. Φυλάγαμε τά χρηματά μας πριν από έξη μήνες, για να απολαύσουμε τις παραστάσεις που έδιναν οί ταχυδακτυλουργοί, οί άκροβάται, οί διευθυνταί των ίπποδρομιών και για ν' αγοράσουμε τσουγκέκια.

Τό πανηγύρι αυτό είχε βέβαια σχέση και με τό εμπόριο της πόλεως μας, αλλά εγώ δεν τά συλλογίζομουν αυτά. Για μένα ήταν μία σειρά εορτών που θα άκουόσαν μιάν δλόκληρη εβδομάδα και που θα διασκέδαζα όσο ποτέ.

Είχαμε ακόμα και την εθνική εορτή στις 17 Μαΐου, άλλ' αυτή δεν ένδιέφερε πολύ τους κατοίκους της πόλεως μας και περνούσε χωρίς να σημειωθή καμμία σχεδόν κίνησι.

Μονάχα λίγοι νέοι έβριχναν στά πρόσεται πυροβολισμούς και ρουκέτες, και αυτό ήταν όλο! Η λιτότης αυτή με την όποια πανηγύριζαν μία τέτοια έπίσημη ήμέρα όφειλόταν στο ότι δεν ήθελαν να διασραστήσουν κάποιο ύψηλο πρόσωπο, νομίζω, που έμενε στο γειτονικό πύργο.

Άλλη γιορτή ήταν ή του Αγίου Ιωάννου, την παραμονή

των Ουάιλντ στο «Καρέ Προκόπ», Μου είχε πός είχε έγκατασταθεί σ' ένα μικρό ξενοδοχείο της όδοι Προκόπ και ότι έννοιωσε έξαιρετική ευχαρίστησι να «ξερεινά» τό Καριέ-Λατέν, του όποιου είχε μάθει μέσα σέ λίγο καιρό τά φιλολογικά καρενάτια, τις ταβέρνες κ' αυτά ακόμα τά ύποπτα κέντρα του. Ευχαριστιόταν έξαιρετικά με την συντροφιά των νέων κ' άγνώτων ακόμα ποιητών, μαζί με τους όποιους περιπλανιόταν επί ώρες στους ήσυχους δρόμους γύρω άπ' την πλατεία του Αγίου Σουλιγκίου, σταματώντας κάθε τόσο μπρός στις διτρίνες των παλααιοπωλών για νά κυττάξω τά διάφορα κομφοτεχνήματα, τά όποια ήξερε όσο κανείς να έκτάμ.

Έγινε πολύ γόγγυρα δημοφιλής στό κέντρο της Μονμάρτρης, κυρίως χάρις στη γενναίωδωρία με την όποια περνούσε τον πρώτο τυχόντα. Όταν δοικόταν με τους νέους λογοτέχνες, προσπαθούσε να κρύβη την ύπερφοιά του, να φαίνεται ίσος τους κ' έδειχνε ότι ένδιαφερόταν πολύ για ότι έγραφαν.

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Άλλες αναμνήσεις του Γουσταύου Δε Ρουζ.

της όποιας περιφερόταν θριαμβευτικά ανά την πόλι ένα είδος έαρκας, ή όποια στο τέλος καιγόταν κατακαώς στην πλατεία. Μέσα στη βάρκα αυτή στεκόταν όρθιος ένας βιολιστής και ακολουθούσε από πίσω ή ποιμή, στην όποια και εγώ έλαβα πολλές φορές μέρος».

Κατά τό 1836, όταν ο Έρρίκος Ίψεν ήταν όχτώ χρονών, ο πατέρας του πού ήταν ένας από τους ευπορότερους έμπόρους του τόπου του, έπώθηγε ξαφνικά κ' αναγκάστηκε ν' αλλάξω κατοικία και νά έγκατασταθώ σ' ένα γειτονικό σπίτι φτωχικότερο.

Η ζωή της οικογενείας έγινε πειά λιτή και περιορισμένη, μιά άπ' όλα τά παιδιά περισσότερο υπέφερε ο Έρρίκος πού ήταν κ' ο μεγαλύτερος. Απέφυγε πειά τους άλλους, κλεινόταν στο δωμάτιό του κ' εκεί περνούσε τις ήμέρες του θλιμμένα.

Όταν πολύ στενοχωρημένος, γράφει σχετικά ή αδελφή του, και καταβάλλωμε κάθε προσπάθεια για νά τον κρατούμε κοντά μας. Τόν θέλωμε νά παίξη μαζί μας και χτυπούσαμε τόσο δυνατά την πόρτα του δωματίου του, όστε ο Έρρίκος έκανε την όπομνη νόη, νά άνοιγε κ' άρχιζε νά μās κληνητά, χωρίς όμως νά μās πιάνη, γιατί ήταν άσθενικός. Κί' έπειτα κλεινόταν πάλι μέσ στη μοναξιά του».

Στό διάστημα αυτό της άπομονώσεώς του ο Ίψεν διάβασε καινά βιβλία και όταν δεν καταγινόταν με τό διάβασμα έμμετο τά παιχνίδια των ταχυδακτυλουργών.

Καθώς διηγείται ή αδελφή του, ο Έρρίκος πολλές φορές ανέλαμβανε νά καταλήξω τις όεικσιές του με... υπερφυσικά φαινόμενα. Γονάτιζε π.χ. μπρός σ' ένα κασσόνι σκεπασμένο με πολλαχώρα μ' ύψασμα, και τότε μέσα άπ' τό κασσόνι αυτό έβγαινε μία πνιγμένη φωνή.

Η φωνή αυτή προερχόταν από τό... μικρότερο άδελφό του Ίψεν, τον όποιο κλεινε στο κασσόνι ο Έρρίκος, δίνοντάς του για νά τον πειση νά παίξω τό όρλό του ένα σοφό γλινκίσματα.

Έπισης του Έρρίκου του άρεσε νά σχεδιάζω και νά ζωγραφίζω διάφορα πρόσωπα, νά τά κολλάω πάνω σέ χαρτόνια και νά στήνω όρθια. Αυτή ήταν ή πρώτη έκδήλωσι του μέλλοντος θεατρικού σκηνογράφου και σκηνοθέτου της Νορβηγίας.

Στά 1842 ο Ίψεν άρχισε νά φοιτά σέ μία σχολή, την όποια διηύθυναν μερκοί θεολόγοι. Ο Έρρίκος ήταν ταχτικό μαθητής και από τά μαθήματα προτιούσε την Ιστορία και τη Θεολογία. Έπισης σπανίως άποχωριόταν την Άγία Γραφή, την όποια μελετούσε νύχτα και μέρα.

Καθώς διηγείται κάποιος παλιός του συμμαθητής, ο Ίψεν στις έκδησεις του δεν χρησιμοποιούσε θέματα συνηθισμένα όπως οί άλλοι, αλλά έντελώς πρωτότυπα. Συνήθιστα αφηγείτο σ' αυτές τά... ήνεοά του. Τά όνειρα αυτά του Ίψεν ήσαν τις πιο πολλές φορές εφιαλτικά και έδειχναν μέχρι ποιοι σημείωι ήτανε ποτισμένη ή ψυχή του από τη μουσικοπάθεια της θρησκείας.

Άφού τελείωσε τις σπουδές του, ο Ίψεν άποφάσισε νά διαλέξω επάγγελμα. Είχε άνέκαθεν κλίσι στη ζωγραφική και σ' αυτήν ήθελε νά έπιδωθί. Άγορεύσε μάλιστα καθόπως νά γίνη μάχοτος άρεσκτων έργων ζωγράφων της Άναγεννήσεως, τά όποια δν έγκατέλειπε ποτέ. Τά περιέφερε μαζί του κατά τά ταξειδία του ανά την Εθρώπη, πληρώνοντας τεράστια έξοδα.

Την έποχή όμως αυτή δεν είχε ο Ίψεν τά μέσα νά σπουδάσω ζωγραφική και μη μπορώντας νά κάμη άλλωιώς πήγε στο Γκρομσταν, όπου προσελήφθη βοηθός σ' ένα φαρμακείο. Εκεί περνούσε τον καιρό του θυσιζόμενος στη μελαγχολία του. Τους όκειούς του στο Σβίεν, σπάνια τους έπισκεπτετο.

Τό Γκρομσταν ήταν τότε μία άσημη κομμάτολις, και κατά τά πέντε χρόνια πού έμεινε σ' αυτό ο νεαρός Ίψεν, ή ζωή του πέρασε άνιαρά, θλιβερά, μίσηρα.

Τό φαρμακείο όπου εργαζότανε ο μικρός Έρρίκος ήταν, όπως κατά τον ίδιο περίπου καιρό και τά δικά μας στην Έπτάνησο, ένα είδος λέσχης όπου σύχναζαν οί διάφοροι άρχόσχολοι και συνηθισσων πολιτικά.

Ο Ίψεν τις περισσότερες ώρες του τις περνούσε ετοιμάζοντας χάρτα και ακονάκια, αλλά όταν του έμενε καιρός, φρόντιζε νά προπαρασκευάζωται για τις έξεταιές του.

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Τό Γ' και τελευταίο μέρος της βιογραφίας του Ίψεν.

Ο Έρρίκος Ίψεν